

A Magyar Nemzeti Bank Környezetvédelmi Nyilatkozatának

2018. évi frissítése

Tartalom

1. Bevezetés
2. Környezeti Politika
3. A Környezeti teljesítmény alakulása
4. A készpénzellátási lánc környezettudatos fejlesztése
5. Célok és a programok megvalósulásának áttekintése
6. Hitelesítési záradék

Intézményi adatok

Intézmény neve: Magyar Nemzeti Bank
Intézmény székhelye: 1054 Budapest, Szabadság tér 9.
Létszám (2017. 12. 31. záró): 1407 fő
Alapítás dátuma: 1924
Tevékenység: jegybank
Intézmény telephelyei:
MNB Székház: 1054 Budapest, Szabadság tér 9.
Logisztikai központ: 1239 Budapest, Európa utca 1.
Krisztina körúti telephely: 1013 Budapest, Krisztina körút 39.
Kapcsolattartó: Fekete Gábor
e-mail: feketeg@mnb.hu
Telefon: +361/428-2600/1584-es mellék
Fax: +361/429-8000

1. Bevezetés

ELŐSZÓ

A Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) 2017-ben felülvizsgálta és megújította Környezeti Politikáját és kialakította középtávú Környezetvédelmi Stratégiáját. A stratégia megvalósítását Környezetvédelmi Program támogatja, amelynek végrehajtásával tovább javul az MNB épületeinek környezeti teljesítménye, illetve mérséklődnek a készpénzgyártási tevékenységhez kapcsolódó környezeti terhelések.

A Magyar Nemzeti Bank vezetése elkötelezett a környezettudatos működés megvalósításában. Ezen az úton jó alapot biztosít az MNB-ben 2011-ben bevezetett Környezetvédelmi Vezetési és Hitelesítési Rendszert (a továbbiakban: KÖVHIR), amelynek alapjául az Európai Parlament és a Tanács 1221/2001/EK, illetve az azt módosító 2017/1505 EU rendeletében szabályozott úgynevezett EMAS (Eco-Management and Audit Scheme) szolgál. A rendszer továbbfejlesztésével kapcsolatos vizsgálatok 2017-ben megtörténtek, amelynek eredményeképpen a készpénzgyártásban érintett leányvállalatainknál is bevezetésre került az EMAS rendszer, a Pénzjegynyomda Zrt. és a Diósgyőri Papírgyár Zrt. is megszerezte 2017-ben az EMAS tanúsítványt.

2017-ben tovább folytatódott a készpénzellátási lánc környezettudatos fejlesztése, amelynek során a készpénzlogisztikai szolgáltatók/szállítók tevékenysége volt a fókuszban.

A környezettudatos működést előmozdító jövőbeni kezdeményezések során is azt az alapelvet követjük, hogy az MNB-ben a „jó gazda” gondosságával, a közpénzek hatékony felhasználását szem előtt tartva szülessenek döntések. Ehhez az alapelvekhez ragaszkodtunk az MNB Környezeti Politikájának megalkotásakor és a környezetvédelmi programunk kialakításánál és e szerint járunk el a program megvalósítása során is.

dr. Matolcsy György

ÁTTEKINTÉS

A Magyar Nemzeti Bank jelen Környezetvédelmi Nyilatkozattal tájékoztatja az érintett feleket és a közvéleményt az MNB 2017. évi környezetvédelmi tevékenységéről, valamint a környezeti teljesítményéről. A Környezetvédelmi Nyilatkozat az érdeklődők számára az MNB honlapján (<https://www.mnb.hu/a-jegybank/informaciok-a-jegybankrol/a-felelos-jegybank/kornyezetiranyitasi-rendszer>) érhető el.

Az MNB környezetirányítási rendszerét, a KÖVHIR-t 2011-ben vette nyilvántartásba az EU, ugyanebben az évben került hitelesítésre az MNB Környezetvédelmi Nyilatkozata. A Környezetvédelmi Nyilatkozat hitelesítését az Európai Parlament és a Tanács 1221/2009/EK, valamint a 2017/1505/EU rendeletében (Eco-Management and Audit Scheme, a továbbiakban: EMAS rendelet) meghatározott akkreditációval rendelkező auditor végezte, a rendeletben meghatározott követelmények alapján. 2017-ben az MNB felülvizsgálta és aktualizálta Környezetvédelmi Stratégiáját és a harmadik (3 éves) EMAS ciklus kezdetével elkészítette 2017. évi Környezetvédelmi Nyilatkozatát, amelyet hitelesítését követően a honlapján közzé tett. Jelen Környezetvédelmi Nyilatkozat a harmadik EMAS hitelesítési cikluson belüli frissítés, amely kiegészítő adatokat közöl a 2017. évi tényleges környezeti teljesítményről. Az MNB környezetvédelmi tevékenységéről átfogó kép a 2017. évi Környezetvédelmi Nyilatkozattal együtt kapható.

Jelen Környezetvédelmi Nyilatkozat az EMAS rendeletben meghatározott követelmények figyelembe vételével készült, amely alapján új, konszolidált Környezetvédelmi Nyilatkozat kiadása legközelebb 2019-ben esedékes.

2. Környezeti Politika

A Magyar Nemzeti Bank Környezeti Politikája 2017-2019

A Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban MNB) a társadalmi felelősségvállalási stratégiájában kinyilvánította a környezet iránt érzett felelősségét is. E felelősségtől vezérelve alkotta meg a Bank a Környezeti Politikát és egyben elkötelezi magát a környezeti teljesítmény folyamatos javítása mellett.

A környezeti teljesítmény javítása érdekében az MNB Környezetközpontú Irányítási Rendszert működtet, melynek alapjául az Európai Parlament és a Tanács 1221/2009/EK rendelete (az EMAS rendelet, Eco-Management and Audit Scheme) szolgál. Az MNB gondoskodik a rendszer hatékony működéséről, fejlesztéséről.

Alapelvek

- A Bank korszerű, nemzetközi szinten is elismert környezetvédelmi gyakorlatot folytat, különböző nemzetközi környezetvédelmi tanúsítványok megszerzésén és folyamatos megújításán keresztül a szervezeti kereteken túlmutató, az intézményi példamutatást reprezentáló programokat működtet, melyek egyúttal az MNB társadalmi presztízsét is emelik.
- A környezeti politika megvalósítása során az MNB cselekvéseit alapvetően a közpénzekkel való gazdálkodás felelőssége, mint társadalmi elvárás határozza meg, az elért eredmények fontos szerepet játszanak az érintettek felé történő példamutatásban.
- Az MNB teljes mértékben eleget tesz a környezetvédelmi jogszabályi kötelezettségeinek, lehetőségeihez mérten, azokon túlmutató célokat tűz ki.
- Az MNB arra törekszik, hogy a működésével összefüggő környezeti terhelés a lehető legkisebb mértékű legyen.
- Az MNB fontosnak tartja a környezettudatos működés folyamatos fejlesztését és az új lehetőségek feltárására, alkalmazására törekszik.
- Az MNB ösztönzi munkatársai környezettudatosságát, környezeti felelősségvállalását és különös figyelmet szentel a munkába járás környezetbarát formáinak ösztönzésére.

Környezeti hatások értékelése

Környezeti célok, célkitűzések meghatározásának és értékelésének kereteit az EMAS rendelet alapján kialakított Környezetvédelmi Vezetési és Hitelesítési rendszer (KÖVHIR) adja. Ebben a keretrendszerben azonosításra és értékelésre kerülnek a Bank működésének releváns környezeti tényezői.

Környezetvédelmi tevékenység fókuszterületei

Az MNB fő környezetvédelmi stratégiai irányvonala az alábbi területeket érinti:

- Az MNB törvényben rögzített feladatai ellátásához szükséges épületek környezettudatos fejlesztése.
- A magyarországi készpénzellátási lánc környezeti teljesítményének javítása.

Környezeti célkitűzés

Az MNB működéshez kapcsolódó környezeti tényezők és környezeti hatások értékelése alapján kerültek meghatározásra a környezeti teljesítmény javításának fő elemei:

1. Energiahatékonyság növelése (energiafogyasztás csökkentése, megújuló energia alkalmazása), energiatudatosság fejlesztése (szemléletformálás).
2. Levegő, mint környezeti elem védelmének növelése (a zaj, por, CO2 terhelés csökkentése).
3. A víz, mint alapvető létfontosságú környezeti elem védelme (víztakarékos berendezések alkalmazása).
4. Korszerű hulladékgazdálkodás megvalósítása, fejlesztése (irodai hulladék mennyiségének csökkentése, hulladékszállítás költségeinek csökkentése).
5. Munkatársak közlekedési módjában a környezetbarát formák ösztönzése.

Szemléletformálás

A Környezeti Politika az MNB minden munkavállalója számára iránymutató. Az MNB felső vezetése minden munkavállalótól elvárja, hogy a környezeti politika megvalósításában és környezeti célkitűzések elérésében aktívan közreműködjön. A munkavállalók környezettudatos szemléletének és a környezet iránti felelősségérzetének formálását, fejlesztését az MNB biztosítja.

Partnerek és beszállítók

Az MNB mellett partnerei számára is igyekszik fontossá tenni a környezetvédelem ügyét. Az MNB számára fontos, hogy telephelyein munkát végző szerződéses partnerek is elkötelezettek legyenek a környezetvédelem ügye iránt és hogy tevékenységüket a környezetvédelmi jogszabályok teljes körű betartásával, az MNB belső szabályainak és elvárásainak megfelelően végezzék. Az MNB a beszerzési eljárásai során a környezettudatos szempontok érvényesítésére törekszik.

Kommunikáció, transzparencia

A Környezeti Politikát a Magyar Nemzeti Bank elnöke hagyja jóvá. A Központi beszerzési és üzemeltetési igazgatóság gondoskodik arról, hogy az nyilvános, bárki számára hozzáférhető és naprakész legyen.

Az MNB a szervezet környezeti teljesítményét hitelesített „Környezetvédelmi Nyilatkozat” formájában hozza nyilvánosságra, amelyet internet honlapján hozzáférhetővé tesz.

dr. Matolcsy György

3. A Környezeti teljesítmény alakulása

3.1. KÖRNYEZETI TÉNYEZŐK ÉS HATÁSOK

Az MNB Környezeti politikájának megalapozása a jelentős környezeti tényezők azonosításával és értékelésével történt. A környezeti hatás értékelésére az Európai Unióban elterjedt, úgynevezett „ökotérképezés” módszertanával történt, a Környezeti Politika fókuszában a négy legmagasabb pontszámú elem, az energia, a levegő, a víz és a hulladék kerültek. Az MNB tevékenysége 2017-ben már nem bővült, így a korábbi években bekövetkezett létszámváltozás nem befolyásolta az épületek terhelését. A globális felmelegedés hatásaként az egyre gyakrabban bekövetkező szélsőséges időjárás próbára teszi az épületek ellátórendszeit, illetve az energiateljesítményben többletfogyasztások jelentkeznek. A külső szabályozási környezetben 2017-ben nem történt olyan változás, amely változást eredményezett volna a jelentős környezeti tényezőkben, ezért a Környezeti Politika módosítása nem indokolt. Legközelebb 2020-ban esedékes a KÖVHIR rendszer átfogó

felülvizsgálata, amelynek keretén belül áttekintésre kerül a Környezeti Politika, és a következő 3 éves ciklusra megújításra kerül a Középtávú környezetvédelmi stratégia.

A környezetvédelmi teljesítményről átfogó kép a 2017. évi Környezetvédelmi nyilatkozatban rögzített, 2016. évi bázis alapján alakítható ki, figyelembe véve azt is, hogy a KÖVHIR-ben a vállalások 3 éves ciklusra szólnak, a jelenlegi ciklus 2019 végén zárul. A 2017. évi fajlagos mutatók (R (2017)) szinte mindegyike kedvezőbb a bázis értékeknél (R(2016)).

1. táblázat				
Az MNB környezeti teljesítménye összefoglalóan				
	2016 (Bázis)	2017	R (2016)*	R (2017)*
Energia (kWh)				
Villamos energia	6 661 554	6 687 359	5 637,8	5 296,9
Fűtés, melegvíz-előáll. energia	4 001 967	4 256 178	3 386,9	3 371,2
Anyagfelhasználás				
Papír (ív)	3 242 250	5 201 500	2 744	4 120
Csomagolóanyag (kg; pénzfeldolg.)	3 131	3 261	n.e.	n.e.
Hulladék (kg)				
Kommunális hulladék	164 603	170 754	139,3	135,3
Szelektív műanyag	4 947	5 836	4,2	4,6
Szelektív üveg	931	706	0,8	0,6
Szelektív, megsemmisített papír	30 962	30 575	26,2	24,2
IT berend., egyéb elektronikai hull. nem veszélyes egyéb hulladék	190	816	0,2	0,6
Veszélyes hulladék	1 270	480	1,1	0,4
Összesen	201 633	208 687	170,6	165,3
Bankjegybrikett	159 260	132 260	n.e.	n.e.
Kibocsátások				
CO ₂ (teljes kibocsátás, tonna)**	5 799	5 936	4,9	4,7
CO ₂ (energiafelhasználás, tonna)	4 711	4 800	4,0	3,8
Nitrogén-oxid (kg)	366	427	0,3	0,3
Szilárd anyag, por (kg)	16,53	16,16	0,0	0,0
Kén-dioxid (kg)	0	0,13	0,0	0,0
Víz (m3)				
Hálózati vízfogyasztás	20 943	19 640	17,7	15,6
Vízfelhasználás saját kútból	6 076	13 051	n.e.	n.e.
Biológiai sokféleség				
Zöld terület (m ² ; LOG Kp.)	11 000	11 000	n.e.	n.e.
Beépítés mértéke (LOG Kp.)	10,6	10,6	n.e.	n.e.
Fák száma (db. LOG Kp.)	164	164	n.e.	n.e.

*R: Az EMAS Rendeletben előírt fajlagos mutató, ennek vetítési alapja az érintett épületekben dolgozók éves statisztikai átlagléttszáma (2014: 1144,2 fő).

** : Energiafelhasználáshoz és utazáshoz kapcsolódó, összes kibocsátás.

n.e.: a fajlagos mutató nem értelmezhető

3.2. ENERGIAGAZDÁLKODÁS

2017 végén a villamos energia felhasználás 0,4%-kal magasabb volt a bázisnál, a növekedés mögött meghatározóan a Logisztikai központ fogyasztásának növekedése áll. 2017-ben üzembe helyezésre került a biztonsági porta kibővített szárnya, amely a technológia mellett a komfort gépészeti rendszerek működéssel együttesen többletfogyasztást eredményezett.

A fűtéshez és a melegvíz előállításához szükséges energiafelhasználás 6,4 %-kal volt magasabb a bázisnál, amelynek alakulására döntő hatást az időjárás gyakorol. Az Országos Meteorológiai Szolgálat adatai alapján megfigyelhető, hogy 2014 óta az éves átlaghőmérséklet folyamatosan csökken, az év első hónapjai általában egyre hűvösebbek.

Az energiafelhasználás legkisebb hányadát a gépjárműflotta üzemanyag felhasználása adja. Az üzemanyag felhasználás 2017-ben 0,2%-kal volt magasabb, az éves futásteljesítmény 2,2%-os növekedése mellett. A gépjárműpark korszerűsödött, az átlagfogyasztás 2%-kal csökkent.

3.3. LEVEGŐVÉDELEM

A teljes szén-dioxid-terhelés volumene 2017-ben kismértékben növekedett ugyan, de a fajlagos mutatószám a bázishoz képest 4,5%-kal csökkent. A gépjárműpark megújítása során beszerzésre került tisztán elektromos meghajtású VW golfokkal a munkavállalók által használatba vehető, meghatározóan a telephelyek közötti mobilitási igényeket kielégítő gépjárművek 40 %-ka a környezettudatosági kritériumok legmagasabb elvárásainak felel meg. A működési tapasztalatok kedvezőek, a felhasználóktól érkező visszajelzések pozitívak. Üzemanyag-felhasználási adatok nagyon jók, 100 km távolság megtétele 17 kWh villamosenergia- felhasználással járt, ami a jelenlegi áramszerződés alapján mintegy bruttó 600 Ft-os költséget jelent. Tehát az e-GOLF gyakorlatilag 1,5 liter/100 km fogyasztású benzinüzemű gépjármű gépkocsinak felel meg, 100 km-es út megtétele ezzel a járművel a jelenlegi benzinárak mellett közel tizedannyi költséggel jár benzines társához képest.

3.4. VÍZGAZDÁLKODÁS

A kommunális vízfogyasztás korábbi években tapasztalt növekedése (amelyeket előre nem látható események /csőlyukadások/, továbbá a műszaki avuláshoz /öblítőtartályok/ kapcsolódó elfolyások okoztak) megállt. A hibák felszámolásával, továbbá a 2016 év végén a BREEAM épületminősítéshez kapcsolódóan felszerelésre került perlatorok a vízfogyasztásban megtakarítást eredményeztek. Az ivóvíz felhasználás 2017-ben 6,2%-kal volt alacsonyabb a bázisnál, az egy főre jutó éves vízfogyasztás 10%-ot meghaladó mértékben csökkent. A saját kútvíz felhasználásban 2017-ben jelentősebb mértékű növekedés történt, aminek az évszázados rekordokat hozó, rendkívül száraz és meleg nyár volt az oka. Ennek hatására a Logisztikai központ zöld felületének locsolási igénye, valamint a Szabadság téri épület gépészeti (hűtési) rendszerének vízfelhasználási igénye egyaránt növekedett a bázishoz képest.

3.5. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

Az összes hulladék mennyisége az elmúlt évek tevékenységbővüléséhez kapcsolódó létszámnövekedése miatt növekedett, ezen belül a kommunális hulladék mennyisége 2017-ben 3,7%-kal volt magasabb a bázisnál. Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy az egy főre jutó kommunális hulladék mennyisége csökkent, az országos napi átlagos adatokhoz képest jelentősen alacsonyabb (MNB: 0,564 kg; országos átlag: 0,890 kg).

Az MNB 2017-ben elkészítette a harmadik EMAS ciklushoz kapcsolódó Környezetvédelmi Nyilatkozatát és a sikeres külső auditot követően a hitelesítési záradékkal ellátott nyilatkozatát a honlapján közzétette. A jelen dokumentumban szereplő adatok és információk e nyilatkozattal együtt nyújtanak átfogó képet az MNB környezetvédelmi tevékenységéről.

Az MNB 2017-ben is betartotta a működéséhez kapcsolódó jogszabályokat, a számára előírt környezetvédelmi normák mellett a munka- és egészségbiztonsági követelményeket is teljesítette.

4. A készpénzellátási lánc környezettudatos fejlesztése

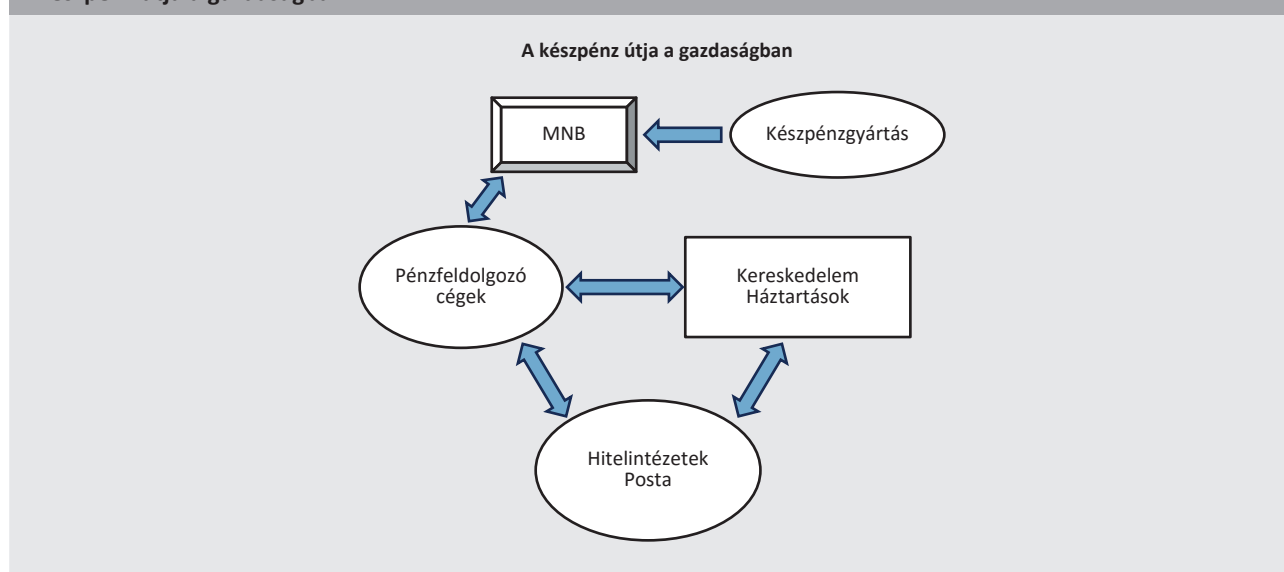
2017-ben az MNB tovább folytatta a készpénzellátási lánc környezettudatos fejlesztését, szakmai szempontból az elmúlt év meghatározó munkája a „Készpénzellátási lánc karbonlábnyoma” c. projekt lebonyolítása volt. A projekt megvalósításával egy közel 10 éves munka zárult le, amelynek eredményeképp a hazai készpénzellátás környezeti terheinek áttekintésével olyan modell került kialakításra, amelynek segítségével nyomon követhetővé válik a teljes folyamat egységnyi szén-dioxid-kibocsátásának alakulása. Ezt jelentős szakmai eredménynek tartjuk, tekintettel arra, hogy a teljes készpénzellátási lánc esetében azonosításra kerültek a környezeti terhelések, továbbá a környezeti teljesítményről egységes modell alapján átfogó értékelés vált lehetővé. A teljes folyamatáról az alábbiakban adunk áttekintést.

Az MNB egyik fő feladata, a hazai készpénzellátás biztosítása, ezen belül a bank kizárólagos jogosultként törvényes fizetőeszköznek minősülő bankjegyet és érmét bocsát ki, ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is.

A készpénzellátási láncot három fő elemre bontottuk és a környezeti hatások vizsgálatát ezen szakaszokra bontva végeztük el:

- MNB-n belüli készpénzlogisztikai tevékenység (forgalmazás, feldolgozás)
- Készpénzgyártás, a gyártásban érintett leányvállalatok tevékenysége
- Készpénzlogisztikai szolgáltatók tevékenysége

1. ábra
A készpénz útja a gazdaságban

4.1. MNB-N BELÜLI KÉSZPÉNZLOGISZTIKA FOLYAMAT FEJLESZTÉSE

A készpénzlogisztikai tevékenység Logisztikai központba történő áttelepítése, az automatizáltság fokának jelentős növelésével önmagában is olyan új, korszerű munkafolyamat kialakítását követelte meg, amely környezetvédelmi szempontból is előnyökkel járt. A beüzemelését követően a folyamatok finomítása a környezetvédelmi szempontok figyelembe vétele mellett történt. Ezt követően a Készpénzlogisztikai igazgatóság minőségi köröket indított el, amely többek között a készpénzfeldolgozó géptermekek érintő munkafolyamatait vette górcső alá.

A minőségi körök mellett a készpénzlogisztikai szolgáltatókkal közreműködve a készpénzforgalmazás folyamata is fejlesztésre került:

- a nagytételű érmeszállításra történő átállással csökkent a szállítás gyakorisága, ami jelentősen csökkentette az ezzel járó környezeti terheket,
- a készpénzfeldolgozási folyamatban a csomagolási hulladék (úgynevezett kellékanyag) csökkent jelentős mértékben.

Az MNB-n belül megvalósultak azok az intézkedések, amelyek eredményeképp a készpénz- feldolgozási és forgalmazási tevékenység környezettudatosabbá vált. A minőségi körök által feltárt fejlesztési lehetőségek megvalósítását követően a szakértői egyeztetések során megállapítást nyert, hogy további előre lépési lehetőségek a „gyárkapun belül” (az MNB-ben) már nincsenek.

2014-ben az MNB felső vezetése elfogadta azt a javaslatot, hogy a további lépéseket a készpénzellátási lánc további szegmenseinek vizsgálatával, környezeti hatásuk feltérképezését követően lehet meghatározni.

Ebben a szakaszban hosszú távú stratégiai célként határoztuk meg a teljes készpénzellátási lánc környezeti teljesítményének részletes áttekintését, a teljesítmény javítási lehetőségek feltárását. **Az MNB készpénzlogisztikai folyamatát követően, második lépésként a készpénzgyártásban érintett leányvállalatok környezeti hatásait vizsgáltuk meg.**

4.2. KÉSZPÉNZGYÁRTÁS, A GYÁRTÁSBAN ÉRINTETT LEÁNYVÁLLALATOK

A Magyar Nemzeti Bank igazgatósága által elfogadott környezetvédelmi stratégia a 2014–2016 közötti időszakra elfogadott vállalásai között szerepelt a hazai készpénzgyártásban érintett MNB-leányvállalatok környezeti teljesítményének értékelése. A készpénzgyártásban érintett mindhárom leányvállalat minőségirányítási rendszert működtet, a Pénzjegynyomda Zrt.; illetve a Diósgyőri Papírgyár Zrt. ISO 14001 (környezetvédelmi) tanúsítvánnyal is rendelkezik. A készpénzellátási lánc környezettudatosabbá tételével kapcsolatosan az igazgatóság által elfogadott javaslataink alapján projektet indítottunk a Készpénzlogisztikai igazgatóság, a Működési szolgáltatási főosztály, illetve külső szakmai partner közreműködésével a készpénzgyártási tevékenység környezeti hatásának feltérképezésére, a készpénzgyártásban érintett leányvállalatok (Diósgyőri Papírgyár Zrt., Pénzjegynyomda Zrt., Magyar Pénzverő Zrt.) környezeti teljesítmény értékelésére. (A Magyar Pénzverő Zrt. bérlőként végzi tevékenységét a Logisztikai központban. Környezetvédelmi szempontból tevékenysége a másik két leányvállalathoz képest elhanyagolható környezeti hatással jár.)

A projekt keretében áttekintésre kerültek a Diósgyőri Papírgyár Zrt. és a Pénzjegynyomda Zrt. környezeti teljesítményértékelő rendszerei, illetve elvégeztük e leányvállalatok környezeti teljesítményének értékelését is.

A projekt abból a szempontból is aktuális volt, hogy az Európai Unió hiteles éghajlat politikájához kapcsolódóan az Európai Számvevőszék 2014. évi külön jelentésében az a sommás megállapítás szerepelt, hogy „Az uniós intézmények és szervek nem használják ki teljes mértékben a Bizottság által támogatott környezetvédelmi irányítási eszközöket. Az európai környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer (EMAS) bevezetése terén elért haladás lassú. A közintézmények 2001 óta kérhetik felvételüket az EMAS-jegyzékbe és a 2014 júniusában a 15 ellenőrzött uniós intézmény és szerv közül hetet már regisztráltak.” A külön jelentés többek között azt az ajánlást fogalmazza meg, hogy „minden uniós Intézmény és szerv csatlakozzon az EMAS rendszerhez”.

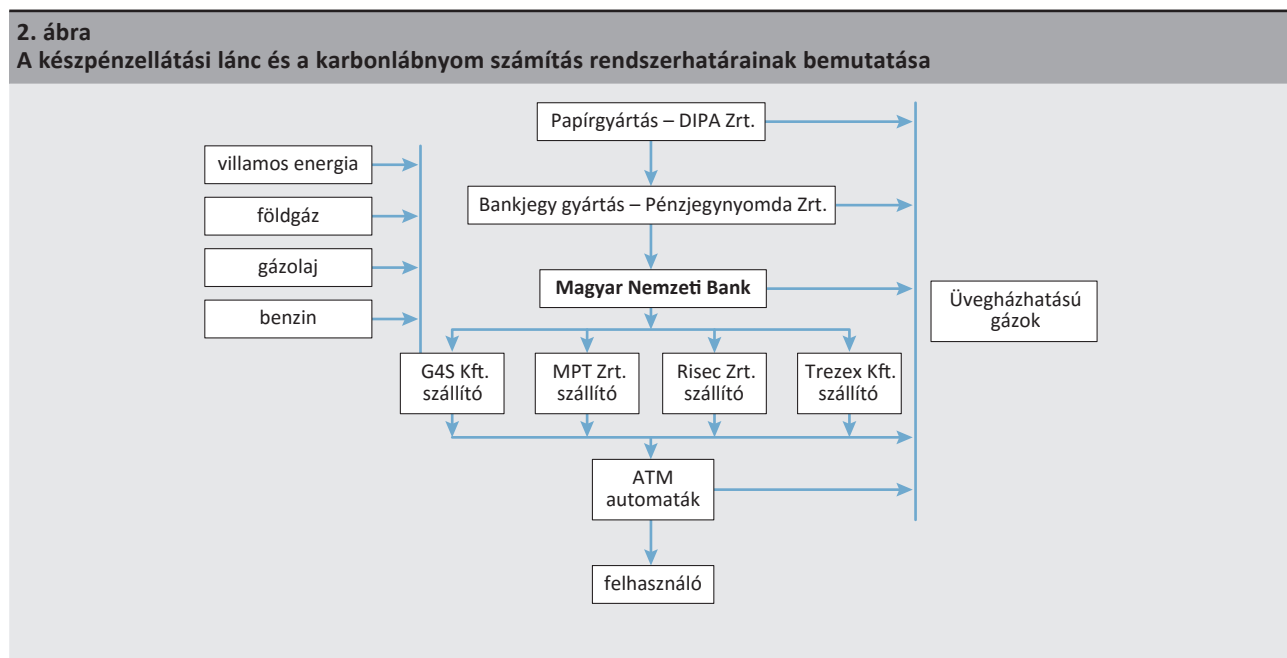
A leányvállalatok környezeti teljesítményének javításához kapcsolódóan a projekt által feltárt fejlesztési javaslatok idő közben megvalósultak, így 2017 végére az MNB jelentős lépést tett az MNB Környezetvédelmi Vezetési és Hitelesítési Rendszerének leányvállalataira történő kiterjesztésében. A Pénzjegynyomda Zrt., illetve a Diósgyőri Papírgyár Zrt. az MNB-vel azonos értékű EMAS tanúsítványt szerzett, ami garanciája annak, hogy a hazai készpénzgyártás környezeti hatásai megfelelő és folyamatos kontroll alatt legyenek. Azzal, hogy az MNB elvárása alapján a készpénzellátásában érintett leányvállalatok az MNB-hez hasonló környezeti menedzsmentrendszert vezettek be és működtetnek, megerősíti azt az MNB Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiájában megfogalmazott célkitűzést, amely szerint „az MNB példaértékű és élenjáró gyakorlat kialakítására törekszik a környezetvédelem és a műemlékvédelem terén”.

4.3. KÉSZPÉNZLOGISZTIKAI SZOLGÁLTATÓK/SZÁLLÍTÓK

Az MNB igazgatósága 2017. 05. 29-i ülésén jóváhagyta azt a javaslatot, hogy a készpénzgyártásban érintett leányvállalatokhoz hasonlóan az MNB indítson szakmai partnerével a KÖVET egyesülettel közös projektet, amelynek célja, egy karbon egyenértéken alapuló környezeti teljesítményértékelő mérőszám rendszer kidolgozása a készpénzlogisztikai szolgáltatókra.

Az MNB igazgatósága jóváhagyta azt a javaslatunkat is, hogy mivel a magyarországi bankjegykiadó automaták működésével kapcsolatos környezeti kibocsátásokról az MNB nem rendelkezett információval, a projekt részeként azok számszerűsítését is el kell végezni a projekt keretén belül. Így a projekt célkitűzéseként azt fogalmaztuk meg, hogy az MNB a teljes készpénzellátási láncra vonatkozóan rendelkezzen környezeti mutatószámokkal, különös tekintettel a CO₂-kibocsátásra, illetve kerüljön meghatározásra az egységnyi készpénzt terhelő CO₂ ekvivalens.

A projektmunka a karbonlábnyom számítás rendszerhatárainak meghatározásával indult (lásd 2. számú ábra).

Ezt követően a modellszámítások elvégzéséhez szükséges feltételezések, illetve egyszerűsítések kerültek meghatározásra annak érdekében, hogy egy kompakt, könnyen átlátható, jól kezelhető és értelmezhető eredményt kapjunk.

A teljes életciklus elemzéshez képest a rendszerhatárokon belüli életút lépések során nem vettük figyelembe minden erőforrás felhasználás CO₂-egyenérték terhelését, a számítás a következő – a karbonterhelés szempontjából releváns – tényezőkre korlátozódik:

- villamosenergia-fogyasztás
- földgázfelhasználás
- gázolajfelhasználás
- benzinfelhasználás

A szállító vállalatok értékben (milliárd Ft) és tömegben (tonna) tudták megadni az évente szállított készpénz mennyiségét. Mivel a funkcionális egységnek 1000 db bankjegyet választottunk, az általuk megadott adatokat át kellett konvertálni, amelyhez az MNB éves jelentésében szereplő bankjegyforgalmi statisztikai adatokat használtuk fel.

A projekt során azzal a feltételezéssel éltünk, hogy a bankjegyek 100%-ban az ATM-ken keresztül kerülnek forgalomba, ami a valóságban természetesen árnyaltabb képet mutat.

Az ATM-vel kapcsolatban pontos adatokkal rendelkezünk a darabszámot, a különböző típusú ATM-k megoszlását és az automaták teljesítményét és üzemidejét illetően. A napi tranzakciók számát, valamint a tranzakciók átlagos idejét illetően azonban nem álltak rendelkezésre pontos adatok, ezekben az esetekben külföldi tanulmány adatait használtuk fel. A kültéri bankjegykiadó automaták esetében feltételezésekkel éltünk a fűtést igénylő napok számát illetően, ebben az időszakban jelentősen megnő az automaták villamosenergia fogyasztása.

A Magyar Nemzeti Bank négy olyan készpénzszállító szervezettel (CRITERION Készpénzlogisztikai Kft. Jogelődje: Group4S Kft., MPT Security Zrt.; TREZEX Zrt. és RISEC Kft.) áll kapcsolatban, amelyek együttesen a hazai készpénzellátást döntő részben bonyolítják. A készpénzszállító cégek mindegyikét meglátogattuk, közös munkára kértük fel őket, amelyet elfogadtak. A készpénzlogisztikai szolgáltatókkal kialakított jó kapcsolat eredményeképp a környezeti teljesítmény szempontjából releváns alapadatok könnyen elérhetővé váltak (szállító járművek típusa, életkora, környezeti besorolása, futott km és/ vagy üzemanyagfelhasználás).

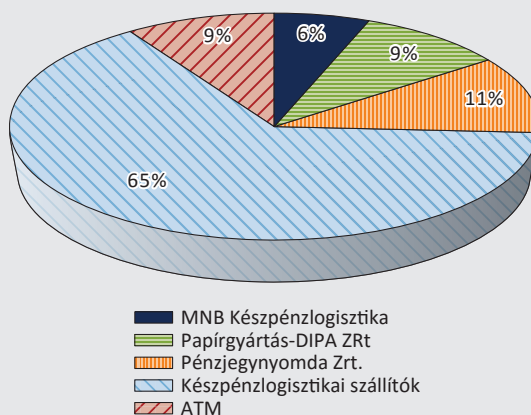
A Magyar Nemzeti Bank készpénzlogisztikai tevékenységéhez kapcsolódó adatai a KÖVHIR rendszer működtetésével adóttak voltak.

A projekt keretén belül a készpénzgyártásban érintett leányvállalatok releváns adatait is bekértük (az adatok az általuk bevezetett környezetirányítási rendszer működtetésével szintén rendelkezésre állnak). Az ATM-ek környezeti terheinek számításához a Készpénzlogisztikai igazgatóság, valamint az automaták beüzemelését, karbantartását végző cég szakembereinek segítségét vettük igénybe.

Főbb megállapítások:

- A teljes készpénzellátási lánc 2017-es karbonlábnyomának százalékos összetétele alapján megállapítható, hogy az összes CO₂-kibocsátás közel 2/3-a a készpénzlogisztikai szállítók tevékenységéhez kapcsolódik. Az is látható továbbá, hogy a Pénzjegynyomda tevékenysége nagyobb környezeti terheléssel jár a bankjegyek alapanyagát előállító Diósgyőri papírgyárnál.
- A teljes készpénzellátási lánc összes CO₂-kibocsátása 2017-ben mintegy 16 000 tonnát tett ki, ami az MNB által használt épületek energiafelhasználásához kapcsolódó CO₂-kibocsátásának három és félszerese.
- Az ezer bankjegyre jutó karbonlábnyom a készpénzellátási lánc egészére 2017-ben 25 kg CO₂ volt, ez azt jelenti, hogy egy db bankjegy előállítása, első logisztikája, illetve az állampolgárokhoz történő eljuttatása a készpénzfelvétellel együtt átlagosan 25 dkg CO₂ kibocsátással jár, ami hozzávetőlegesen 50 méternyi autós közlekedésnek felel meg.

3. ábra
A készpénzellátási lánc karbonlábnyomának %-os megoszlása

Az MNB működéséhez kapcsolódóan használt összes épület energiafelhasználásához tartozó CO₂ kibocsátás éves szinten 4700–4900 tonnát tesz ki, így a magyarországi készpénzellátási lánc CO₂-kibocsátása éves szinten ennek a kibocsátásnak három és félszeresét teszi ki.

Tekintettel arra, hogy a legnagyobb környezeti terheléssel járó tevékenységet a készpénzlogisztikai szolgáltatók/szállítók folytatják, a szállítmányozás technológiai fejlődésével jelentős kibocsátáscsökkenések várhatók. A készpénzlogisztikai szolgáltatókkal folytatott konzultációk során elhangzott, hogy az e-mobilizáció technológiai előrehaladását részükről kiemelt figyelem övezi, az elektromos teherszállító járművek megjelenésével, elterjedésével ezen a területen áttörés prognosztizálható.

5. Célok és a programok megvalósulásának áttekintése

A Magyar Nemzeti Bank Igazgatósága 2017. május 29-i ülésén a Környezetvédelmi Stratégia megvalósításához kapcsolódóan egy 15 pontból álló, 3 éves Környezetvédelmi Programot (akciótervet) fogadott el, amelynek időarányos feladatai teljesítésre kerültek.

A Környezetvédelmi Nyilatkozatban 2019 végéig elérendő, konkrét vállalásaink az alábbiak szerint valósultak meg:

- **A Magyar Nemzeti Bank Környezetvédelmi Vezetési és Hitelesítési Rendszerét (KÖVHIR) fenntartjuk és tartalmi elemeit bővítjük.**

- Az épületek EMAS tanúsítványait 2017-ben megújítottuk. Kidolgoztuk a készpénzlogisztikai szállítók környezeti teljesítményértékelő mérőszám rendszerét.
- Számszerűsítettük a magyarországi bankjegykiadó automaták üzemeltetéséhez kapcsolódó környezetterhelést.
- A készpénzellátási lánc egészére vonatkozóan meghatározásra került az 1000 bankjegyre jutó szén-dioxid-egyenérték.

- **A MNB Székház és a Logisztikai központ épületeink a BREEAM-In-Use követelményrendszer szerinti „Very Good” minősítési szintjét megerősítjük, a tanúsítványokat évente megújítjuk.**

- A székházi épület külső homlokzatán redőnyök helyezkednek el, de a belső homlokzati területeken található irodákban hiányos, vagy nincs árnyékoló rendszer, 54 iroda érintett. Az épület 4. emeletén érintett irodák esetében a megvalósulás már teljes körű. Jelenleg a 3. szinten elhelyezkedő irodákban, hétvégenkénti ütemezéssel folytatódnak az ablakcserék, 2018 végéig az összes tervezett ablakcsere megtörténik.
- A Székház és a Logisztikai központ épületeinek három fő funkciójához kapcsolódóan (irodai, kiszolgáló, pihenő) a vízfogyasztás pontosabb nyomon követése érdekében szükségesnek tartjuk az őrzésvédelmi központ, valamint az MNB Bistró külön vízmérésének kiépítését, (hideg és meleg víz külön-külön). A felmérések és a szükséges előkészítő munkák megtörténtek, a kivitelezés folyamatban van.

- **A teljes energiafelhasználásunkat a 2016. évi bázishoz képest 2%-kal csökkentjük.**

- Érzékelhető energiamegtakarítás a székházi épület felújításával érhető el. Az épületek esetében az épületgépészeti rendszerek automatizáltsága, illetve a vezérlések folyamatos finomhangolása okán tartalékok már nincsenek, energiamegtakarítás már nem érhető el.

- **A CO₂-kibocsátásunkat a 2016. évi bázishoz képest 2%-kal csökkentjük.**

- Érzékelhető megtakarítás az energiafelhasználás csökkenésével érhető el. A levegő védeleme terén megvalósult intézkedések (videokonferencia, gépjárműflotta korszerűsítése) megtakarítása az energiafelhasználáshoz képest kisebb mértékű levegőterhelés-csökkenést eredményez

- **Környezetvédelmi célkitűzéseink megvalósításában számítunk munkavállalóink elkötelezettségére**

- 2018-ban elkészítjük az MNB környezettudatos irodahasználatának kézikönyvét.

• **Hulladékgazdálkodásunkat tovább fejlesztjük, az újrahasznosítás arányát növeljük.**

– jelenleg az MNB-ben keletkező teljes hulladékmennyiség 49,5%-a kerül újrahasznosításra. A kommunális hulladék egy főre jutó mennyisége napi szinten nem éri el a 60 dekagrammot, ami az 1 kilogrammot meghaladó országos átlaghoz képest jónak mondható. Az egy főre jutó kommunális hulladék mennyisége 2017-ben 2,9 %-kal csökkent.

6. Hitelesítési záradék

A KÖRNYEZETVÉDELMI HITELESÍTŐ NYILATKOZATA A HITELESÍTÉSRŐL ÉS AZ ÉRVÉNYESÍTÉSRŐL

Ferjancsik Zsombor EMAS környezetvédelmi hitelesítői nyilvántartási szám: **HU-V-0003/2014**

akkreditált vagy engedélyezett a következő hatáskörben: **64**

kijelenti, hogy hitelesítette, hogy a szervezet frissített környezetvédelmi nyilatkozatában szereplő telephelyek **Magyar Nemzeti Bank** (Szabadság téri épület, Logisztikai Központ, Krisztina körúti telephely) amelynek a nyilvántartási száma: **HU-000023** teljesíti-e a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről szóló, 2009. november 25-i 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet valamennyi előírását.

E nyilatkozat aláírásával igazolom, hogy:

- A hitelesítés és az érvényesítés végrehajtása teljességében megfelel a 1221/2009/EK rendelet előírásainak,
- a hitelesítés és az érvényesítés eredménye megerősíti, hogy semmi nem utal arra, hogy a szervezet ne teljesítené a környezettel kapcsolatos hatályos jogi előírásokat,
- a telephelyek frissített környezetvédelmi nyilatkozatának adatai és információi megbízható, hiteles és helyes képet adnak telephelyek összes tevékenységéről, a frissített környezetvédelmi nyilatkozatban meghatározott alkalmazási körön belül.

Ezen okmány nem egyenértékű az EMAS keretében való nyilvántartásba vétellel. Az EMAS keretében történő nyilvántartásba vételt kizárólag a(z) 1221/2009/EK rendelet szerint illetékes testületek végezhetnek. Ezen okmány nem használható fel önálló nyilvános közleményként.

Kelt: Budapest, 2018.08.01.

Ferjancsik Zsombor